

- *Característiques del moviment o línia literària decadentista, costumista i simbolista.*

Decadentisme: Tendència sorgida a França els anys 1880–90 que es manifestà en la literatura, l'estètica i la moral. Partia de la consciència d'ésser a la fi d'una civilització i a l'inici d'un període decadent. El decadentisme comportava sentiments d'inseguretat, cansament, tedi byronià i afecció a la mort. Centrava l'atenció en les cultures exòtiques i antigues: l'hel·lenisme i el darrer període de l'imperi romà. Com a reacció, cercava en la forma expressiva la transformació de la realitat en un món de bellesa ideal, ple de sensacions, i amb imatges i conceptes hermètics. Com a grup, els decadents es refugiaven en una mena d'aristocràcia espiritual que vivia en la bohèmia. Són considerats precursors d'aquesta tendència Baudelaire, Rimbaud i Gauthier.

L'element que va determinar la consideració de L'alegria que passa com a decadentista és, sens cap mena de dubte, la visió del món que es desprèn de l'obra.

Costumisme: Descripció literària o plàstica d'ambients i personatges, de forma tipificada. En la literatura les primeres produccions costumistes coincideixen amb el començament de l'evolució social motivada per l'expansió industrial, davant la qual adopten una actitud més a menys satírica o crítica. Aplega els tipus i els costums d'un món en extinció tot retratant la realitat quotidiana. L'espígot del gènere fou Rusiñol, la seva temàtica i el seu tractament, ha influït diversos autors moderns com Carner, Segarra i, sobretot, Pla.

Simbolisme: És un moviment artístic plàstic amb connotacions literàries, fou influït tant pels artistes idealistes de principis del segle XIX com pels pre-rafaelites, presenta visions oposades de la realitat visible o científica per a demostrar que existeix una realitat amagada que, si no és possible de conèixer, és almenys possible d'intuir.

Per exemple, el caràcter simbòlic de *L'alegria que passa* queda perfectament definit des del començament de l'obra mitjançant la presentació dels personatges i de l'escenari únic on es desenvolupa l'acció. L'acotació inicial es caracteritza per la monotonia, el tedi i l'ensopiment, sensacions que l'autor aconsegueix de suggerir a partir de la utilització sistemàtica d'una adjectivació altament significativa (poble indiferent, vulgar, ensopit, fanal apagat...) i d'unes imatges igualment tòpiques que, pel simple fet de l'acumulació, esdevenen d'allò més efectives. En el moment de l'escenificació, aquests elements es veuen reforçats per l'ambientació musical i altres efectes sonors (cançó dels boters, l'avemaria, el toc de les hores...).

- *Cerca els trets decadentistes de l'obra (en especial els que fan referència a l'ambientació). Després intenta aïllar els elements costumistes. Quins predominen?*

Fixant-nos en les acotacions a l'inici de les escenes, hi podem veure certs trets decadentistes. Es representa als objectes o les coses que ambienten l'escena d'una forma poc bella i cuidada, d'una forma abandonada, alguns exemples serien: carreta ben polsosa, un fuster amb una caixa de morts, un menestral solitari, una església sense estil ni ordre d'arquitectura, platanos ben polsosos i malalts, dos bancs corcats...

Els elements costumbristes que apareixen en aquesta obra, reflecteixen la vida que porta la gent del poble, el que tenen per costum fer, el que duen a terme en la seva vida diària. Alguns exemples representatius són: que van a missa, la vida al camp, la gent fa migdiada o es passa el dia adormint-se per tot arreu, la gatzara dels nens corrent pel poble...

L'autor de l'obra (Rusiñol) va combinant els trets decadentistes amb els costumbristes, no trobem que uns predominin més que els altres, ho va combinant.

- *Tenint en compte que l'estructura clàssica d'una obra teatral consta d'introducció, nus i desenllaç indica com es concreta en les diferents escenes de l'obra. Per què l'escena IX és la de més durada?*

Podem dividir o estructurar les escenes de l'obra segons corresponguin a l'introducció, nus o desenllaç.

L'escena I fins a la IV, correspondria a l'introducció. Ens presenta la situació decadentista del poble i ens fa conèixer els diferents personatges, l'actitud que prenen, com són... Situa al lector en un ambient i lloc determinat (en un poble solitari), i comença l'escena davant de la porta d'una església.

Les escenes V a la IX correspondrien al nus. Aquest és el moment de l'obra en que es trenca la situació del poble, s'altera la monotonia que se'ns presentava al començament per l'arribada del carro amb els saltimbanquis al poble.

L'escena IX és la de més durada perquè és en aquest moment quan esclata el conflicte. Un cop acabada la cançó, Zaira passa la safata entre un auditori ben poc generós. Joanet és l'únic que hi posa una moneda i la ballarina, ofesa, la rebot per terra davant la indignació de tot el poble. Les possibilitats que té l'artista de trobar i conservar el punt just d'equilibri amb la societat són ben remotes, la ruptura esdevé insalvable perquè es produeix un rebuig dels saltimbanquis per part del poble.

I l'escena X correspon al desenllaç final, presenta la solució i la fi del conflicte, el carro marxa del poble i es recupera la monotonia inicial del poble.

- *Comenta els personatges de l'obra teatral. Creus que estan ben caracteritzats? Tendeixen uns a la idealització i, d'altres a la deformació caricaturesca? Es possible establir paral·lelismes i oposicions entre els personatges? Justifica la teva resposta.*

Els artistes de circ que arriben al poble –el Clown, Cop de puny i Zaira, <<símbol de la poesia que passa>>, amb un mico, un carro, molt soroll i molta gatzara– personifiquen la Poesia i la Llibertat en contrast amb la prosa i l'immobilisme dels seus habitants, els quals, significativament, quan no dormen, només pensen i parlen de dormir. Tret de'n Joanet, un personatge que, ja des del primer moment, però sobretot després de conèixer la Zaira, es planteja la possibilitat d'escapar de l'ensopiment d'una existència monòtona i grisa, a la qual restarà fatalment condemnat després de la partida dels comedians. L'ideal resulta sempre inabastable, com ho demostra el fet que Zaira <<un núvol d'estiu>>, personificació de l'ideal de Joanet <<l'heura arrapada>>, sigui també incapaç d'assolir el seu. Aquests dos personatges i la relació que mantenen des del moment en què entren en contacte els dos mons, constitueixen el principal motor de l'obra, atorguen a *L'alegria que passa* una dimensió que va més enllà del simple maniqueisme com a forma de tractament de la realitat.

La figura del Clown personifica la concepció rusiñoliana de l'intel·lectual. Aquest personatge està idealitzat, i juntament amb la Zaira, el personatge més positiu de l'obra. Se'n distancia, això no obstant, per la manca de complexitat psicològica. <<Bohemi, amb bons sentiments, burlant-se fins d'ell mateix>>, representa l'ésser privilegiat, en constant recerca d'un ideal que es troba sempre <<més enllà de l'horitzó>> i <<no es pot mirar sense tenir un dubte al cor, un sentiment de vaguetat, un buit d'absència de l'ànima que se'n va seguint anguniosa la vida, amb l'afany de descobrir sa llargària, que arriba a semblar infinita>>. Com els saltimbanquis, la missió dels quals és <<divertir al poble, amagant el sentiment darrera d'una rialla>>.

En Clown és un personatge retòric (és teòric) i representa la veu i la consciència de Rusiñol.

En Cop de puny representa la brutalitat pura i simple, presenta una persona exagerada (per exemple quan fa l'actuació, les pedres són buides), és un ésser dominant per la seva força bruta (superhome).

L'arcalde és un ser de mal geni (està idealitzat), l'autor l'ha volgut ironitzar modificant el nom del seu càrrec (la l per la r), és irònic, còmic (ho fa com una burla benevolent per criticar a la burgesia). Al final de l'obra perd la compostura, (es posa a un baix nivell) quan fa fora del poble als saltimbanquis.

Els personatges que tendeixen a la idealització són: l'Arcalde, el Clown (com ja s'han explicat anteriorment),

el Joanet i la Zaira, aquests dos últims personatges s'han idealitzat mutuament (la Zaira idealitza al Joanet i al revés).

I els personatges que tendeixen cap a una deformació caricaturesca són: el Tófol, que representa la vagància en persona, és un home panxacontent i mandrós i el Cop de puny, que se'l presenta com un home prim amb molta musculatura (musculós, forçut...) i bruto.

Podem establir oposicions entre el poble (conservador) i l'artista (bohemi, valora la cultura...). I entre els personatges: Tófol/Joanet, Agneta/Zaira, pensen de manera diferent els uns dels altres, són contraris. Per exemple, la Zaira i el Joanet (paral·lelisme) no tenen res a veure amb els altres dos personatges esmenats, saben el que volen i tenen unes idees clares, en canvi l'Agneta i el Tófol són éssers indiferents.

I els paral·lelismes que s'hi ha trobat són entre Zaira/Joanet (ja s'ha explicat anteriorment), l'Arcalde/Tófol, (els dos són conservadors), els considerem paral·lels perquè pensen similar, comparteixen una ideologia semblant.

Concluint doncs, trobem que els personatges estan poc definits, no especifica ni detalla trets significatius tot i que si que ens podem adonar de la forma com es comporten i quins són els seus desitjos. (Estan ben caracteritzats però poc definits).

- *Fixa't en les acotacions que encapçalen les escenes I i V. Quina és la seva funció? Que pretenen suggerir?*

L'escena I ens presenta l'ambient del poble, ens descriu el que hi ha, com són les coses que hi surten... Ens explica l'ambientació de l'escena i ens situa dins d'ella, ho caracteritza tot de tal manera com si nosaltres forméssim part de l'escena.

Ens transmet la monotonia, el silenci i la tranquil·litat de la gent del poble. En canvi en l'escena V veiem el trencament d'aquesta monotonia amb l'entrada del carro al poble, tot són crits, rialles, soroll i gatzara. Veiem un contrast en aquestes dues escenes, passa de la tranquil·litat al xivarri.